

Událost jako celek

Rozdíl mezi tím, co je „uvnitř“ a co je naopak „venku“, nemůže záviset na pozorovateli, který stanoví hranici mezi vnitřním a vnějším, ale musí být inherentní vlastností události samé. Proto nelze „předpokládat“, že to, co je „uvnitř“, je nebo může být „totéž“ resp. ve všech směrech stejné jako to, co je „vně“. Za druhé: nelze rozdíl mezi „uvnitř“ a „vně“ redukovat na vztah prostorový, o kterém je rozhodnuto stanovením hranice (jak tomu je třeba u trojúhelníka), ale je třeba stále počítat s časovostí, a to především s odlišným „časováním“ vnitřního proti vnějšímu (vnitřní časovost je základní, vnější časovost je odvozená a redukovaná, tj. nelze vycházet z té redukované). „Vnitřní“ je iniciativní, „vnější“ je konzervující, setrvačné; vnitřní je „živeno“ z budoucnosti, vnější zůstává jako relik (pozůstatek) po tom, co se událo, co „se stalo“. (To znamená, že to, co se stalo, nelze identifikovat s tímto reliktem; relik je třeba interpretovat tak, aby se mohlo rekonstruovat to, co se vsutku a v úplnosti stalo.) Vnitřní není (přímo) přístupné „zvenčí“, a to ani tehdy, když by šlo o „přístup“ v rámci nitra; jinými slovy řečeno, v rámci „vnitřního“ panují naprosto odlišné „vztahy“ („souvislosti“), neboť tam nejsou žádné hranice, které by bylo možno nebo třeba překračovat. „Uvnitř“ je vše jakoby spjato, spojeno – proto lze mluvit o „celku“ a „celkovosti“. Naproti tomu mezi vnitřním a vnějším je jakási „hranice“ či „mez“, kterou je možno a někdy nezbytno překračovat, a to oběma směry; a právě tyto odlišné směry je třeba skutečně zkoumat a analyzovat, a to odděleně, samostatně, neboť nejde o žádnou paralelitu ani o zrcadlovou podobnost. Problém celku je proto nerozlučně spojen s problémem přechodů z nitra navenek (zvnějšnění) a zvenčí dovnitř (zniternění, zvnitřnění). V obojím případě je m.j. třeba se vymezit proti pojetí Hegelovu, který je v této problematice nepochybně průkopníkem. Bez přesnějšího myšlenkového uchopení (modelování) „procesu“ zniternění a zvnějšnění se nelze úspěšně zbývat problém aktivity a akcí.

(Písek, 120608-1.)